

ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΜΑ
DISPUTATIONVM
LOGICARVM,
quas
COELESTI FAVENTE NVMINE
ex organo potissimum Aristotelico
PRÆSES
M. IACOBUS SCHICKFUS
*SVIBVSIENSIS Silesius, Academia
Francofurtana Notarius,*
In gratiam studiosæ juventutis
FRANCOFVRTI MARCHIONVM
Brandenburgensium
INSTITVET.
RESPONDENTE
SAMUELE EICHLERO, GOR-
LICENSI LVSATIO.
ad 20. junij diem, Anni cœ. Ioc.
HORALOCOQVE SOLITIS.

EXCEPTEBAT
Fridericus Hartmannus Bibliopola &
Bibliopegus in Academia Francofurt.
ad Oderam. Anno 1600.

oll. diss. A
02, 50

a. Cll. 50.

*Illustriſſimæ Marchionum Brandenburgensium
Academie, que Francofurti eſt
ad Oderam*

PRORECTORI, MAGNIFICO,

VIRO

Nobiliss, Excellentiss. Consultiss.

D.N.

**ANDREÆ SARTORIO,
I. V. DOCTORI, ANTECES-
SORI, & iudicij Regij in Lusatia
inferiore Assessori**

*Domino & Patrono meo perpetua animi
submissione colendo*

Προτυματρῳ hoc Logicum.

D. D. D.

Respondens

Excellens.

A D

S A M V E L E M E I C H L E R V M I V V E N E M
 ornatiss. Amicu[m] chariss. de Logicis
 differencem.

EST potis ingentes ignis consumere moles
 At, quod consumat, nescius ignis erit.
Igni visa mihi similis gens illa, relictis
 Quæ Logicis artes se bene nosse putat.
 Hanc novisse quidem turbam concedimus artes;
 Se novisse tamen nescia turba manet.
 Ergo scire tuas qui vis feliciter artes
 Adsis, cognoscas ritè prius Logicen.
 Nam ceu turba prius se pascere glande solebat:
 Qvam colere arva illos dia Ceres docuit.
 Sic Logice vobis prius est discenda, supremam.
 Qvam sacer ad sedem monstret Apollo viam.
 Hinc quia tu Logice, Samuel, ceu glande fruaris,
 Qverna corona comas ambit amica tuas.
 Perge Eichlere tuis cæptis, urgeto Sophorum.
 Scripta, tibi magnū spondet Apollo bonum.
 Ipsa triumphales nequit tibi Musa coronas.
 De Lauro & Myrto; Scripta videto Σφαρ.

*M. Stephanus Holstein
 Cellsch. Sil. avloξediat.*

A D E V N D E M.

IN scirpo, SAMVEL, non tentas querere nodum:
 Vinculi quando sophi discutis ense viri.
 In tenui tibi fortè labos? immobile VERVM
 Ne labet, ingenij dexteritate caves.
 Nec tenuis labor est; nec cepta hæc irrita: perge:
 Hinc tibi cum multo fœnore fructus erit.

M. Tobias Aleutner.

SAcra Iovi qvercus posito de semine surgit,
Brachiaq; umbrosis frondibus aucta vehit.
Sic qui nomen habes qvernâ de glande, per artes
Prodis, & has pandis, non sine fruge, comas.
Qvas nequeunt ictus de stipite sternere crebri:
Namque in delicijs suntque vigentq; Iovis.

Geor. Schönbörnerus Fr. Silesius.

AD

DN. SAMVELEM EICHLERVM.

*Quam vos Pierides semel
Clementer Clario flumine tingitis:
Hunc non horrida Martij
Perterrent eqvitem classica prælij;
Nec turbat mare caspium,
Infundens trepidis æqvora navibus:
Non vis ambigi fori,
Vel sævi exagitant limina judicis.
Ergo aut fidereæ faces
Quo motu peragrent æthercos locos;
Quæ sint semina corporum
Scrutatur sapiens; Orationibus
Inquirit Logicæ vias:
Divinæ studium nec sapientiæ
Rellinqvit: breviter loquar:
Totius Sophiæ per volitans domos,
Evadit similis D I S.
Aut in florigerâ valle canentium
Voces Thesspädum sacras
Aut dulces placidis arripit auribus
Phæbeæ Cytharæ sonos
Felix Pieridum cui datur hortulos
Intrare; intuitu frui,
Divinoque simul nectare pascier.*

Christophorus Staudius Gorlicius Lusatius.

DISPUTATIO PRIMA
DE LOGICA ET EIVS
CAVSIS

RESPONDENTE
SAMVELE EICHLERO GORLI.
censi Lusatio.

PROPOSITI RATIO.

Vm ARISTOTELES in Organo Logico potissimum doceat: quomodo vera scientia & scientiae modus sit comparandus: omnis autem scientia ex causarum (a) cognitione proficiscatur: in harum disputationum exordio causarum à PHILOSOPHO nobis relictarum sequemur genera (b) quatuor: Et ad hæc omnia, quæ hic scitu necessaria videbuntur, breviter referemus.

(a) Arist. lib. I. poster. cap. 2. t. 5. & lib. 2. eor. cap. II. t. II. Et lib. I. Physic. c. I. t. I. & lib. 2. eor. cap. 3. t. 27. & lib. a. maiore Metaphysic. c. 3. & lib. d. eor. c. 2. t. 2. & lib. x. eor. c. 7. (b) idem lib. 2. Physic. c. 3. t. 28. & sqq. & lib. I. de partib. anim. c. I. & lib. I. de gen. anim. c. I. & lib. d. Metaphysic. c. 2. t. 2. & alibi.

THEISIS PRIMA.

Ateriam Logicæ ut exquisitè investigemus, illud sapientissimi scaligeri (c) notandum est, ne hanc confundamus: Et illud (d) Aristotelis, ne vocis distinctionem omittamus. Materiam itaque in genere sumtam facimus triplicem: aliam ex quâ (e) aliquid fit, & B materia

materia propriè dicitur: aliam in quâ aliquid existit, & $\tau\omega\kappa\epsilon\mu\delta\sigma\nu$ (f) nominatur: aliam circà quod aliquid versatur, quam Philosophus (g) $\alpha\tau\kappa\epsilon\mu\delta\sigma\nu$ adpellat.

(c) exercitatione 76. sect. 2. p. 283. (d) lib. 1. Topic. cap. 14. (e) lib. 1. de cælo cap. 11. t. 110. (f) Arist. lib. 1. Physic. cap. 10. t. 82. (g) lib. 2. ibid. cap. 3. t. 28. Perer. in Physic. lib. 5. cap. 3. (h) disp. nostrâ Physicâ 4. th. 13. (i) Arist. in lib. prædic. c. 2. (j) lib. 1. de animo c. 1. t. 10. (k) lib. 2. ibid. cap. 5. t. 33.

II.

Materia Logicæ circà quod, Alexandro ab Alex. & Thomæ Aquinati (h) est Ens rationis: Alberto Magno generatim (i) argumentatio: Scoto speciatim (k) ratiocinatio: alijs aliquid aliud: ita ut tot opiniones quidam veterum collegerit: quot vix referre potuit. Quòd mirum videri debet nemini: cùm aliqui vñj inhærerent loco Aristotelico, & ex eo quoddam fundamentum peterent: alij vero alteri, exq[ue] eo rationes quasdam deducerent. Nobis obiectum Logicæ erit: $\mathcal{C}\mathcal{u}\mathcal{M}\mathcal{O}\mathcal{Y}\mathcal{I}\mathcal{O}\mathcal{U}\mathcal{S}$ ratiocinatio proptereā: quod ei omnes proprietates ab Aristotele (l) enumeratæ convenient. Nam nihil est in Logica, quod non vel de principijs, vel de partibus & speciebus, vel de proprijs affectionibus ratiocinationis agat: & ita omnia in toto organo comprehensa ad ratiocinationem tanquam ad suum genus & perfectam formam reduci possunt.

(h) In lib. γ. Metaph. lectione 4. t. 5. (i) in lib. prædicabil. cap. 4. (k) quæst. 2. Universalium. vide hic Zabarell. lib. 1. de Nat. Log. cap. 14. (l) lib. 1. post. Analytic. cap. 23. t. 42.

III.

Materia autem Logicæ in quâ, est indefinita; & comprehendit omnes res, quæ r̄ $\mathcal{C}\mathcal{u}\mathcal{M}\mathcal{O}\mathcal{Y}\mathcal{I}\mathcal{O}\mathcal{U}\mathcal{S}$ includi possunt: quemadmodum

admodum Aristoteles (m) de probabili disputatione aperte
hoc adfirmat. Sed de demonstratione dubitatur meritò,
cum omnia sub demonstrationem (n) non cadant: quia ta-
men omne totum & perfectum numero sit (o) idem; totum-
autem est aliud generis aliud (p) integri: omne etiam sum-
tur vel (q) collectivè vel distributivè: siccò licet non o-
mnia respectu integri & distributivè sub demonstrationem
cadant, tamèn causâ generis & collectivè omnia demonstrari
possunt.

(m) lib. I. poster. analytic. cap. 8. t. 27. & lib. I. Sophistic:
Elench. cap. II. & lib. v. Metaphysic. c. 2. t. 5. (n) lib. I. poster. c.
3. t. 5. (o) lib. 3. physic. cap. 9. t. 64. & lib. I. de cælo c. 1. t. 3. (p)
lib. I. Metaphysic. cap. 26, t. 31. (q) lib. 2. politic. cap. 3. in
princ.

III,

Materia deniq; Logicæ ex quâ, quæ propriè (r) dicitur,
hic a. impropriè sumitur, consistit in ipsis Logicæ divisioni-
bus: quas varias videmus apud antiquos. Cicero enim Lo-
gicam dividit in inventionem & (s) judicium: quem secutus
Quintilianus (t) etiā est. Alij Organon distribuunt in
Topicam & Analyticam, idq; defendunt ex quibusdam locis
(v) Aristotelicis. Nos dicemus, Logicæ esse partes duas:
vnam de partibus Ratiocinationis & minoribus, vt in libro
prædicamentorum & quæ huic præponitur porphyrii intro-
ductione, & maioribus vt in libro ~~Topicis~~ Analyticis: alteram de
tota Ratiocinatione, cuius formam essentialē & adventi-
tiā habemus in prioribus Analyticis, materiam verò nece-
ssariam in posterioribus, probabilem in Topicis, fallacem in
Sophisticis.

(r) Aristot. lib. I. Physic. cap. 10. t. 82. & lib. 2. ibid.
cap. 3. t. 28. Perer. in Physic. lib. 5. cap. 3. & disput.

nostrâ Physicâ 4. th. 13. (s) in Topic. fol. 221. & lib.
4. de finib. fol. 108. (t) lib. 5. institut. orator. cap. 14.
(v) lib. 1. poster. cap. 1. & lib. 2. cor. cap. 17. t. 27. & lib. 1.
Topic. cap. 1. & lib. 2. Sophistic. elench. cap. 8.

V.

Hæc de materiâ. De formâ acturis Logicæ nomen sese
offert & definitio. Ad nomen quod adtinet, Logica sumitur
vel generalissimè pro omnibus artibus circâ τὸς λόγος versan-
tibus, vt est (a) Grammatica, Dialectica, Rhetorica: vel spe-
cialissimè, pro eâ facultate, quæ ex. (b) probabilibus dispu-
tat: vel sumitur deniq; pro totâ ratiocinandi doctrina (c) ex
necessarijs, probabilibus, & falsis.

(a) Arist. lib. 1. Topic. cap. 12. (b) idem lib. 1. poster.
c. 18. t. 36. & lib. 2. Metaph. cap. 4. t. 11. (c) vide huc sturmum:
in partit. dial. lib. 1. cap. 1..

VI.

Nos hîc de Logicâ agemus in significatu tertio: & illam,
Aristoteles nominat interdùm (d) τρόπον τῆς ἐπιστήμης: interdùm
(e) πειδεῖας & institutionem: interdùm ὕγειαν (f) & instru-
mentum. Plato primus eam (g) vocavit Dialecticam: apud
Aristotelem etiàm vtrumque vocabulum & Logicæ & Dia-
lecticæ interdùm reperimus promiscue positiū: differunt
tamen vt pars & totum. Nam Logica totius concludendi
(h) facultatis rationem; Dialectica autem facultatis no-
men differendi ex probabilibus (i) obtinet.

(d) lib. a. minor. Metaph. cap. 3. t. 15. (e) lib. 1. Ethic.
cap. 3. & lib. 1. de partib. animal. c. 1. (f) lib. 8. topic. cap. 5.
Zabarell. lib. 1. de Nat. Log. cap. 10. in princ. & ibid. cap. 12.
in fin. (g) Lærtius refert ex Phætorino lib. 3. in vita Platoni.
(h) lib. 1. Topic. c. 12. (i) lib. 1. prior. Analytic. c. 1. & 31.
& lib. 1..

¶ iib. 1. Topic. cap. 1. ¶ lib. 1. Sophistic. cap. 2. Et lib. p.
Metaphysic. cap. I. t. 2. Zabarell. lib. 1. de Nat. Log. cap. 9.
p. 20.

VII.

Cum vero omnis vera definitio constet (k) genere & differentia specifica: genus autem respectum habeat (l) materiae, differentia formae: Aristoteles (m) etiam propterea faciat definitionem Materialis, Formalis, & ex his compositam, videndum erit meritò: quomodo secundum duo genera priora sit Logica definienda: quomodo etiam composita definitio ex illis sit colligenda.

(k) lib. 1. Topic. cap. 7. ¶ lib. 6. eor. cap. 1. ¶ cap. 3.
l. 13. ¶ lib. 7. eor. cap. 2. ¶ lib. 6. Metaphysic. cap. 3. t. 9.
(l) Porph. Isagog. cap. 4. de diff. partic. 17. ¶ cap. 7. ibid.
partic. 10. Aristot. lib. 2. Metaphysic. c. 12. t. 43. F. Crell. in
comm. Physic. lib. 2. c. 3. t. 28. in fin. (m) lib. 2. poster. c. 10,
110. pacius ¶ Zabarell. t. 45. ¶ sqq.

VIII.

His ita praemissis et ex ipso fundamento diligentius constitutis secundum materiam quidem Logicā dicemus (n) διδασκαλίαν, facultatem videndi de ratiocinatione. Secundum formam autem putamus Logicam esse instrumentum, quo verum à falso separamus. Ex his compositam definitionem colligimus: quod Logica sit facultas ratiocinandi, quā tanquam instrumento in singulis disciplinis verum à falso (o) separamus.

(n) Arist. lib. 1. Rhetor. ad Theodect. cap. 1. (o) cur bonum à malo omittamus vide Zabarell. lib. 1. de Nat. Log. cap. 13.
nam ¶ in activā ηγετός μεράλην ἔχει γονήν. lib. 1. Ethic. Nic.
cap. 2. ¶ aliqua αληθεία est πραξίαν. lib. 6. ibid. c. 2.

B. 3. IX. Sed

I X.

Sed ad efficientem causam progredimur, cuius ratione Logica duplex est: alia τιχικὴ, φυσικὴ alia. Φυσικὴ nihil aliud est, quam δύναμις καὶ ἐπιτηδεότης φυσικὴ à naturā hominibus insita, quā etiam illiterati vident, quid ex quo & ad quod consequatur. Τιχικὴ vero est certis præceptis comprehensa: quam iij possident, qui Logica præcepta dicerunt, usque eorundam habitum sibi aliquem compararunt.

Zabarell. lib. I. de Nat. Logic. cap. 12. Philipp. Melancht. in præfat. Dialectic. Tolet. in Logic. quæst. I. F. Crell. parte comm. lib. I. cap. I.

X.

Logicæ causam efficientem, ut in alijs (q) facimus duplarem: Vniversalem aliam, aliam particularem. Vniversalem statuimus ipsum D E V M , qui omnium bonorum^(r) auctor est: quod fit manifestum in primo nostro parente, qui (s) omnibus rebus nomina imposuit. Particularis verò causa efficiens est A R I S T O T E L E S , qui omnium perfectissimè (t) Logicam conscripsit posterisque reliquit.

(q) lib. 2. Physic. cap. 3. t. 32. (r) lib. I. Ethic. Nic. cap. 9. (s) Genes. cap. 2. versu 19. (t) Avenroës in proœm. librorum Physicorum Philoponus in comm. Analytic. cap. 22. ubi Aristotelem πρῶτον καὶ μέντος τὰ λογικὰ μεθόδους tradidisse tradit. vide F. Crellum in proœm. Physic. in fin. Ⓣ Amerbach. in Pontan. qui certè putat, natu- ram rerum propterea omnes suas opes in Aristotelem effudisse. cap. 33.

X I.

Ad Petrum Ramum quod adtinet, qui etiā Logicam effecit, hīc paulatim subsistendum est. In eo quidem tria ve- hemen-

hementer sunt commendanda: I. magna variarum rerum cognitio: II. industria in evolvendis scriptis Aristotelicis: III. Ingenium, quod Logicam non scholarum modò umbraculis inservire, sed in totâ humanâ vitâ usum habere monstravit. Sed tamen trifariam vehementer reprehendendus est, I. quod Socraticâ $\chiρίψει$ sui temporis vitiosos Logicos aggressus est. II. quod præclarissima Aristotelis præcepta suspecta reddidit, ex quibus ipse tamē omnem esuditionem habuit. III. quod in causarum tractatione mutilus, in prædicamentorum expositione nullus, in probabilium à necessarijs distinctione falsus est.

vide hic Hauveorreteri prefat. in Zabarell.

XII.

Restat causa finalis, quā ut dextrè explicemus, duplīcem
(a) finem cum summo Philosophorum principe faciemus: aliū, qui $\tau\delta\lambda\mu\kappa$ cuius alias intermedium dicitur: aliū, qui $\tau\delta\lambda\mu\kappa$ cui alias ultimus appellatur. Ac finem Logicæ $\tau\delta\lambda\mu\kappa$ dicimus: ut exponat $\tau\delta\pi\pi\tau\omega$ (b) $\tau\eta\varsigma\ \acute{e}πισήμης$, vel ut alibi Philosophus (c) loquitur $\pi\alpha\lambda\theta\mu\alpha\tau$: quā instructi vtiles sumus $\pi\varrho\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \gamma\upsilon\mu\pi\alpha\zeta\mu\alpha\tau$, $\pi\varrho\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \acute{e}πισήμης$, $\eta\acute{\eta}\mu\pi\varsigma\ \pi\varrho\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \phi\iota\lambda\phi\phi\pi\alpha\tau\acute{e}$ $\acute{e}πισήματε$ (d).

(a) Aristot. lib. 2. Physic cap. 2. t. 24. & lib. 2. de animo cap. 4. t. 35. (b) ex lib. a. minore Metaphysic. cap. 3. t. 15.

(c) lib. 1. Ethic. Nic. cap. 3. & lib. 1. de. partib. anim. cap. 1.

(d) lib. 1. Topic. cap. 2.

XIII.

Finis $\tau\delta\lambda\mu\kappa$ est ut verū à falso discernat: propterea rectè Logica $\tau\eta\varsigma\ \phi\iota\lambda\phi\phi\pi\alpha\tau\acute{e}$ $\chi\epsilon\tau\pi$ dicitur, vt pote $\tau\eta\varsigma\ \phi\iota\lambda\phi\phi\pi\alpha\tau\acute{e}$ (e) $\phi\iota\lambda\phi\phi\pi\alpha\tau\acute{e}$: quo veteres Philosophi destituti in horrendos errores lapsi (f) sunt.

(e) ex lib. 3. de anima cap. 3. t. 38. $\eta\acute{\eta}\mu\pi\varsigma\ \pi\varrho\varsigma\ \tau\eta\varsigma\ \phi\iota\lambda\phi\phi\pi\alpha\tau\acute{e}$. (f) lib. 1. Physic. cap. 3. t. 22. & c. 8. t. 71. & 72.

& lib. 1. Metaphysic. cap. 3. t. 8.

XIV. Quod

XIV.

Quod si quidam sine Logicâ interdum ratiocinati sunt:
id tamen valde factum est αποχωρειν την καλως: quemadmo-
dum Philosophus loquitur. lib. I. Sophistic. c. II.

CORRELARIA

I.

Peripateticorum nos defendimus sententiam: quâ Logi-
cam docentem confirmant Philosophiæ (h) instrumen-
tum: nam nec Philosophiæ pars est, ut placuit Stoicis: nec
pars & instrumentum Philosophiæ simul, ut Platonii (i) vi-
sum est.

(h) Ammon. & Simplic. in præfat. Categor. Philopon. in
proæm. prior. Analytic. Alexander ibid. & in lib. I. Topicor.
c. 9. Albertus in princ. poster. & in lib. I. Metaph. tract. I. c. I.
& in fine lib. 2. Metaph. (i) Alcinous in lib. de doctrinâ Plato-
nis. cap. 3:

II.

Ciceronis (k) divisio, quâ Philosophiam in Naturæ ob-
scuritatem, differendi subtilitatem, vitam atque mores par-
titus est, docendi saltem gratiâ, & lato quidem Philosophiæ
vocabulo admitti potest: quod fecit & Aristoteles (l) in
Topicis.

(k) lib. I. de orat. f. 90. & lib. I. Academ. f. 42. & lib. 5.
de finib. f. 126. & lib. 5. Tuscul. f. 241. Vide Laert. in proæm.
f. 7. & in vita Zenonis Cittici f. 252. (l) lib. I. Topic. c. 12.

DISPV

Coll. diss. A. 102, 50